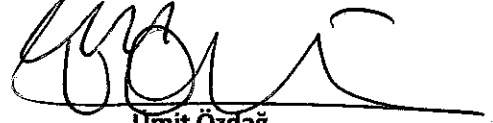

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun teklifim gerekçesi ile birlikte EK’te sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Umit Özdağ
İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de, seçme ve seçilme hakları Anayasa’da, “Siyasi Haklar ve Ödevler” bölümünde düzenlenerek, bir temel hak ve özgürlük olarak kabul edilmiş ve temel bir takım ilkelerle koruma altına alınmıştır. 1982 Anayasasının 67. Maddesi ise, vatandaşlara seçme ve seçilme hakkını tanımaktadır. Kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklara da, “aktif statü hakları” denilmektedir. Bu haklara bu nedenle “katılma hakları” da denir.

Seçimin temel unsurları olan seçme ve seçilme hakları, demokratik bir yönetimin vazgeçilmez, olmazsa olmaz (sine qua non) koşullarının başında gelmektedir. Bu sebeple **bu hakkın kullanılmasında yabancıların vatandaş olarak seçim kriterleri ülkenin bekası ve güvenliği açısından son derece önem arz etmektedir.** Kaldı ki ülkenin tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olmayan yabancıların vatandaşlığa kabul edilmeleri durumunda gelecek açısından telafisi mümkün olamayacak sonuçlara neden olacağı aşikardır.

Bu durumda **bu hakkın kullanılmasında son derece dikkatli olunmasını gerektirdiği açıktır.** Bunun içindir ki dünyanın birçok ülkesinde vatandaşlık konusu dikkatli ve kapsamlı bir seçim kriterlerine bağlanmakta, ülkede yaşayan yabancıların vatandaşlık başvurularından önce ülkeye yatırım yapması, ülkede belirli bir süre yasal çerçevede oturması (oturma izni), müteakiben yapılacak değerlendirmeyi müteakip vatandaşlık haklarına sahip olması amaçlanmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse vatandaşlığın 250.000 USD yatırım yaparak para ile alınması gibi bir yöntem uygulanmamaktadır. Bu durum, Nilli gelenek ve göreneklerimiz dikkate alındığında para ile vatandaşlık verilmesi durumunu ortaya çıkaracaktır ki, bu ise kanla ve mücadele ile kurduğumuz bu devlete, şehitlerimize, ecdadımıza karşı en büyük saygısızlık olacaktır.

Yabancılar seçme hakkı tanınması konusundaki itirazlardan büyük bir kısmı potansiyel menfaat çatışması ve sadakat sorunsalından kaynaklanmaktadır. Bu görüşe göre, pek çok ülkede yabancılar yetkili makamın takdirine bağlı olarak, bazen geçici koruma, bazen de uluslararası koruma ile düzenli/düzensiz göç kapsamında ülkede ikamet edebilmektedirler. Bu durum ikamet gibi hassas bir konuda geniş bir takdir yetkisine sahip olan hükümetin, ülke vatandaşlığı başvurusu esnasında, yabancı seçmenlerin ne yönde oy kullanması gerektiğini dikte ederek, vatandaşlığa alınma konusunu manipüle edebileceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Doktrinde yabancılar seçme hakkının şartlara bağlı olarak tanınması gerektiğini savunan görüşün bu bağlamdaki dayanaklarından bir diğeri de, yabancıların yaşadıkları topluma ve devlete yeterince bağlı olmadığı, vatandaşı olduğu ülkenin menfaatlerini koruyacakları konusunda sadakat yemini etmedikleri, ülke hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, geldikleri ülkenin milliyetçi duygularını sürdüreceği bu nedenle onlara güvenilemeyeceği endişesidir.

Bu konudaki bir diğer endişe ise, yabancıların seçme hakkına nasıl sahip olacağına ilişkin net kıstaslar olmadan, verilecek oy hakkının yaratacağı durumdur. Yabancılar kıstaslar bulunmadan seçme hakkı verildiği takdirde tüm yabancıların geçmişe yönelik birlikteliklerinden veya milliyetçi duygularından etkilenerek aynı yönde oy kullanarak, ülkemizin siyasî çerçevesini bozacak koalisyonlar oluşmasına neden olacağı, endişesi bir diğer gerekçedir.

TBMM BAŐKANLIĐI	
Tali Komisyon	Anayasa
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 11 Ocak 2022	Esas No: 2/4079

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
11 Ocak 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Ocak 2022
No: 946473
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

Yabancılar seçme hakkı tanınmaması yönündeki görüşün bir diğer gerekçesi de, yabancıların bu hakkı kullanmak için başta dili, ülke tarihi, gelenek ve görenekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı iddiasıdır. Kısacası vatandaşlık verilen yabancı, belki dil sorunu nedeniyle seçim döneminde yapılan tartışmaları dahi tam olarak anlamayabilecektir.

Bu çerçevede, yabancıların Türk Vatandaşlığına kabul koşulları ile kabul edildikten sonra yukarıda maruz nedenlerle ifade edilen oy kullanma haklarının en az 10 yıl süre ile başlangıçta sınırlandırılmasına, müteakiben sadakatinden endişe edilmeyen yabancılar için yapılacak değerlendirme sonrasında oy kullanma hakkı verilmesi konusunda değişiklik teklifi yapılmıştır.

Bilindiği üzere bir yabancıнын ülkesine vatandaşlık bağı ile bağlı olabilmesi için, her şeyden önce ülkesinin dili, tarihi, anane, görenekleri ile kültür gibi temel hususlarını bilmesi, daha önemlisi bunlara sahip olması bunun da bir değerlendirme ile tespiti gerekir. Bu çerçevede dünyada birçok ülke tarafından alınan ve uygulanan seçim kriterlerinin ve oy kullanma hususlarının düzenlenmesi hususu, benzer şekilde ülkemizde de vatandaşlık sorumluluğu çerçevesinde yasal olarak düzenleyici ve bağlayıcı tedbirlerin alınmasının önemini ortaya çıkarmaktadır.

Bu kapsamda değişiklik teklifi ile çeşitli nedenlerle ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılardan, 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91 inci maddesi çerçevesinde, uluslararası koruma dâhil ülkemizde bulunan yabancıların, ülkemizde bulundukları sürelerin bu kanun kapsamında değerlendirmemesi için değişiklik teklifi yapılmıştır. Madde ile gerek geçici koruma gerekse uluslararası koruma kapsamında ülkemizde bulunan yabancıların başvuru için şart koşulan 5 yıllık ikamet süresinden sayılmaması amaçlanmıştır.

Ayrıca kanun teklifi kapsamında, tekliflerin yasalaşması durumunda, yabancıların Türk tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olması, sadakatinin artmasını, vatandaşlığa alınmasını müteakiben en az 10 yıl süre geçtikten sonra oy hakkına sahip olması, geçici koruma altında ve uluslararası koruma kapsamında zorunlu şartlarla ülkemizde bulunan kişiler için kanunda öngörülen 5 yıllık sürenin vatandaşlık açısından durdurulması, bu sürenin kişinin vatandaşlık için aranan ikamet şartının, ülkemizdeki bulunma statüsüne uygun, vatandaşlık kanununu ruhuna ve amacına uygun olarak olması durumunda kabul edilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 –Bu madde ile çeşitli nedenlerle ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen, sınırlarımızı geçen yabancıların veya 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91 inci maddesi çerçevesinde, uluslararası koruma dâhil ülkemizde bulunan yabancıların, ülkemizde bulundukları sürelerin bu kanun kapsamında ikamet süreleri içinde değerlendirmemesi için değişiklik teklifi yapılmıştır. Madde ile gerek geçici koruma gerekse uluslararası koruma kapsamında ülkemizde bulunan yabancıların, vatandaşlık için istenen ikamet süreleri içinde değerlendirilmemesi, bu insanların ülkemizde bulunma sebeplerinin zorunlu nedenlerle olduğu düşünülerek, kanun kapsamında istenen başvuru için şart koşulan 5 yıllık kesintisiz ikamet süresinden sayılmaması amaçlanmıştır.

MADDE 2 –Bu madde ile Türk vatandaşlığına başvuran yabancıların, milli birlik ve bütünlüğümüzün en önemli hususlarından sayılan Türk Tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olması, vatandaşlık bağlılık yeminine istekli olması, yabancıların vatandaşlık bağı ile bağlı olabilmesi için dil, tarih, anane, görenekler ve kültür gibi temel hususları sahip olması maksadıyla değişiklik teklifi yapılmıştır.

MADDE 3 – Bu madde ile Türk vatandaşlığına başvuran yabancıların, sadakatlerinin artması amaçlanmış, bu çerçevede Türk tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olması ve vatandaşlık bağlılık yemininde belirtilen sadakat hususlarına sahip olması kaydı ile en az 10 yıl süre geçmedikçe oy hakkına sahip olmaması amaçlanmıştır. Yine Türk vatandaşlığına başvuran bir yabancıların ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olabilmesi için ülkenin dil, tarih, anane, görenekler ve kültür gibi temel hususlarına sahip olması gerekir. Bunun için değerlendirmeye tabi olması gerekir. Bu çerçevede bahse konu değerlendirmenin esasları arasında ise ülkesine sadakat hususlarını kapsayan, Türk Tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olmak, vatandaşlık, bağlılık yemini için istekli olmak, Türk anane, görenekler ve kültür gibi temel hususları bilmek esas olmalıdır. Tüm bu hususların yerine getirildiğini sağlamak üzere, 10 yıl süre sonunda sadakat ve madde kapsamında belirtilen hususlarda yapılacak değerlendirmeyi başarı ile geçme yükümlülüğü getirilmiştir.

MADDE 4 - Yürürlük maddesidir.

MADDE 5 - Yürütme maddesidir.

5901 SAYILI TÜRK VATANDAŞLIĞI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Başvuru için aranan şartlar maddesi b) bendine, “b) Başvuru tarihinden geriye doğru Türkiye’de kesintisiz beş yıl ikamet etmek” ifadesinden sonra gelmek üzere bahse konu bende ilave olarak aşağıda belirtilen ifadenin eklenmesini,

Madde 11 b).....etmek, (Geçici koruma ve uluslar arası koruma statüsünde geçen süreler hariç)

MADDE 2- Başvuru için aranan şartlar maddesine, Madde 11 g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıda belirtilen bentlerin ilave edilmesini,

Madde 11 h) Türk Tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olmak,

ı) Vatandaşlık, bağlılık yemini için istekli olmak,

j) Anane, görenekler ve kültür gibi temel hususları bilmek şartları aranır.

MADDE 3- Madde 42 den sonra gelmek üzere, aşağıdaki maddenin ilave edilmesini,

Oy Kullanma Şartları

Madde 43 – (1) Sonradan kazanılan vatandaşlık hakkına sahip olanlar, Türkiye’de en az 10 yıl süre ile yasal oturma şartları çerçevesinde yaşamadıkça, Türk tarihi ve devleti hakkında bilgi sahibi olmadıkça, dil, tarih, anane, görenekler ve kültür gibi temel hususları içeren konular ile vatandaşlık bağlılık yemininde belirtilen sadakat konusunda yapılacak değerlendirmeleri başarı ile geçmedikçe oy kullanamaz.

MADDE 4- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.